

ویرده نامه

رمضان - شماره پنجم

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم
روابط عمومی

توشه رمضان المبارک

((درس نامه قرآنی)) - بخش پنجم

درس سیزدهم: دعا نمودن

دعا و طلب خیر از خداوند برای برادران دینی و همکیشان از سفارش‌های مورد تاکید قرآن و اهل بیت علیهم‌السلام است، خداوند در ارزش دعا فرموده است: «بگو: اگر دعای شما نباشد، پروردگرم هیچ اعتنایی به شما نمی‌کند، در حقیقت شما به تکذیب پرداخته‌اید و به زودی [عذاب با شما] قرین خواهد بود».

و در فراز دیگر فرمود: «بخوانید مرا، تا شما را پاسخ گویم.» و نیز در اجابت دعای بندگان فرمود: «چون بندگان من درباره من از تو پرسند، بگو که من نزدیکم و به ندای کسی که مرا بخواند پاسخ می‌دهم. پس، باید به ندای من پاسخ دهند و به من ایمان آورند تا راه راست یابند».

پیامبر خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم نیز در ارزش دعا سخنان گرانمایه‌ای فرمودند: «دعا سلاح مؤمن، ستون دین، و نور آسمانها و زمین است»؛ «آیا سلاخی را به شما نشان دهم که از دشمنان نجاتتان می‌دهد و روزی تان را زیاد می‌کند؟

عرض کردند: آری. فرمود: شب و روز به درگاه پروردگارتان دعا کنید؛ زیرا سلاح مؤمنین دعاست.»؛ «قضا را چیزی جز دعا بر نمی‌گرداند»؛ «انواع بلاها را با دعا برطرف کنید»؛ هر که چیزی را آرزو کند و آن چیز مورد رضای خداوند عزّ و جلّ باشد، از دنیا نرود، تا آن که خداوند آن چیز را بدو عطا فرماید»؛ «خدا را نسزد که در دعا را برای بنده‌ای بگشاید ولی در اجابت را به رویش ببندد. خدا کریمتر از آن است که چنین کند».

امیر مومنان علی علیه‌السلام نیز فرمودند: موجهای بلا را پیش از آن که بلا سر رسد، از خود دفع کنید؛ سوگند به آن که دانه را شکافت و مردمان را بیافرید، شتاب بلا به سوی مؤمن بیشتر است تا شتاب سیلاب از فراز تپه به پایین آن و از تاخت اسبهای تاتاری»

محمد بن مسلم گفته است: به امام باقر علیه‌السلام عرض کردم: [آیا] پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرموده است این سیاه دانه، هر دردی را شفا می‌دهد بجز مرگ؟ فرمود: آری؛ سپس فرمود: آیا تو را خبر ندهم از چیزی که در آن شفای هر درد و مرگی است؟ عرض کردم: بفرمایید؛ فرمود: دعا. امام صادق علیه‌السلام نیز فرمودند: «خداوند متعال به داوود علیه‌السلام وحی فرمود که: در زمان آسایشت به یاد من باش، تا من هنگام گرفتاری ات دعای تو را اجابت کنم».

در سخنی دیگر نیز فرمود: «امام صادق علیه‌السلام: بر شما باد دعا کردن؛ زیرا با هیچ چیز به مانند دعا، به خدا نزدیک نمی‌شوید. دعا کردن برای هیچ امر کوچکی را، به خاطر ناچیز بودنش، رها نکنید؛ زیرا حاجت‌های کوچک نیز به دست همان کسی است که حاجت‌های بزرگ به دست اوست»؛ امام باقر علیه‌السلام هم در این باره فرمودند: «حاجت‌های کوچک خود را خرد و کم اهمیت بشمارید؛ زیرا محبوبترین مؤمنان نزد خداوند متعال کسی است که بیشترین درخواست را داشته باشد».

پیامبر خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم در باره درخواست چیزهای کوچک از خداوند فرمود: «برای هر حاجتی که دارید، حتی اگر بند کفش باشد، دست خواهش به سوی خداوند عزّ و جلّ دراز کنید؛ زیرا تا او آن را آسان نگرداند آسان [برآورده] نشود».

بزنطی به حضرت رضا علیه السلام عرض کرد: فدایت شوم، من چند سال است که از خدا حاجتی می خواهم و از تأخیر در اجابتش در دلم شبهه ای پدید آمده است... حضرت به من فرمود: بگو بدانم اگر من سخنی به تو بگویم، آیا به آن اعتماد می کنی؟ عرض کردم: فدایت شوم، اگر به سخن شما اعتماد نکنم، به [سخن] چه کسی اعتماد کنم؟!... حضرت فرمود: پس، به خدا بیشتر اعتماد داشته باش؛ زیرا خداوند به تو [به اجابت] وعده داده است.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در پاسخ به کسی که عرض کرد: دوست دارم دعایم پذیرفته شود: «خوراكت را پاك گردان و حرام وارد شکمت مکن.» و در سخنی دیگر در این باره فرمود: «درآمدت را پاك کن تا دعایت مستجاب شود؛ زیرا هرگاه آدمی لقمه [ای حرام] به دهان خود ببرد تا چهل روز دعایی از او پذیرفته نمی شود» و فرمود: «بدانید که خداوند، دعایی را که از دلی غافل و بی خبر باشد نمی پذیرد».

امام صادق علیه السلام: سه دعاست که از درگاه خداوند متعال رد نمی شود... دعای مرد مؤمن برای برادر مؤمنش که به خاطر ما نسبت به او مواسات کرده است. و در آداب دعا نیز فرمود: «به نقل از محمد بن مسلم از امام صادق علیه السلام: در کتاب امیر المؤمنین علیه السلام آمده است: ستایش پیش از خواهش. پس، هرگاه خداوند عزّ و جلّ را خواندی [ابتدا] او را تمجید کن.

عرض کردم: چگونه تمجیدش کنم؟ حضرت فرمود: می گویی: ای کسی که از رگ گردن به من نزدیکتری، ای کسی که میان انسان و دلش حائل می شوی، ای کسی که در بالاترین چشم اندازی، ای کسی که مثل و مانندی نداری. و در سخنی دیگر فرمود: «هر که

مگر نه این که خدای تبارک و تعالی می فرماید: «هرگاه بندگانم درباره من از تو پرسند، بگو که من نزدیکم و به ندای کسی که مرا بخواند پاسخ می دهم. پس، باید به ندای من پاسخ دهند و به من ایمان آورند تا راه راست یابند»؟»

امام صادق علیه السلام در باره رعایت آداب دعا فرمود: «آداب دعا را رعایت کن... اگر شرایط دعا را به جا نیاوردی، منتظر اجابت مباش... و بدان که اگر خدا ما را به دعا کردن فرمان نداده بود، ولی ما خالصانه او را می خواندیم، باز از روی فضل و کرم اجابت می کرد، پس، چه رسد به این که خودش اجابت دعای کسی را که شرایط آن را به جا آورد ضمانت کرده است». و در سخنی دیگر در این باره فرمود: هرگاه بنده با نیتی راست و درست، و دلی با اخلاص، خداوند تبارک و تعالی را بخواند و به عهد خداوند عزّ و جلّ نیز وفا کند، دعایش مستجاب می شود. اما اگر خداوند عزّ و جلّ را بدون نیت و اخلاص بخواند، دعایش اجابت نشود.

مگر نه این که خداوند متعال می فرماید: «به عهد من وفا کنید، به عهد شما وفا می کنم»؟ پس کسی که وفا

همکیش فرمودند: «دعایی که زودتر از همه به اجابت می رسد، دعایی است که برادر (مؤمن) در غیاب برادرش می کند. چون ابتدا برای برادرش دعا کند، فرشته ای که بر او گماشته شده است، گوید: آمین، تو را نیز دو چندان آن باد».

و نیز حمران بن أعین گفته است: بر امام باقر علیه السلام وارد شدم سپس به او گفتم: مرا سفارش کن فرمود: ... بر تو باد دعا کردن برای برادرانت در غیاب آنها؛ زیرا این کار روزی را فرو می ریزد.. حضرت این جمله را سه بار فرمود»

امام صادق علیه السلام نیز در باره برکات دعا برای همکیشان فرمودند: «دعای مسلمان برای برادرش در غیاب او، به دعا کننده روزی می رساند و بلا را از او بر می گرداند و فرشته به او می گوید: تو را نیز دو چندان آن دعا باد». امام صادق علیه السلام در باره سیره حضرت زهرا (س) در باره دعا برای همکیشان فرمود: «فاطمه (علیها السلام) هر گاه دعا می کرد برای مردان و زنان مؤمن دعا می کرد و برای خودش دعا نمی کرد. در این باره از آن حضرت سؤال شد، فرمود: اول همسایه بعد خانه».

درس چهاردهم: دفاع نمودن از آبرو

از وظایف همکیشان و برادران دینی نسبت به همدیگر دفاع از آبرو و حفظ آن در غیاب همدیگر است، خداوند در قرآن کریم مومنان را از ارتکاب هر عملی مثل مسخره کردن، صدا زدن با القاب زشت، شایعه کردن فساد، غیبت، تهمت و... که سبب ریختن آبروی همکیشان و برادران دینی می شود را نهی کرده است.

رسول خدا صلی الله علیه و آله نیز در این باره فرمود: «هر که از آبروی

می خواهد از خداوند عزّ و جلّ حاجتی طلب کند، به صلوات فرستادن بر محمد و خاندان او آغاز نماید، سپس حاجتش را بخواهد و در پایان نیز بر محمد و آل محمد صلوات فرستد؛ زیرا خداوند عزّ و جلّ کریمتر از آن است که آغاز و انجام دعا را بپذیرد و وسط را وا گذارد؛ چرا که صلوات بر محمد و آل محمد از خداوند پوشیده نمی ماند» و فرمود: «[در دعا] ابتدا باید خدا را ستود، سپس به گناه اعتراف نمود و آن گاه حاجت خواست».

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در باره اثر دعا برای همکیشان فرمود: «هر گاه يك نفر دعا می کند، برای همه دعا کند؛ زیرا این دعا به اجابت نزدیکتر است. کسی که پیش از دعا کردن برای خود برای چهل نفر از برادرانش دعا کند، آن دعا در حقّ آنان و در حقّ خودش مستجاب شود».

امام صادق علیه السلام در باره آثار دعای جمعی فرمود: «هیچ گاه چهار نفر گرد نیامدند و برای مطلبی به درگاه خدا دعا نکردند، مگر این که با اجابت آن دعا از هم پراکنده شدند».

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در باره زمان اجابت دعا فرمود: «هر که نمازی واجب به جای آورد، نزد خداوند دعایی مستجاب دارد» و نیز فرمود: «بهترین زمان برای این که خداوند عزّ و جلّ را بخوانید سحرگاهان است. سپس این آیه را که نقل سخن یعقوب علیه السلام است تلاوت کرد: «بزودی از پروردگار خود برای شما آمرزش می خواهم». و فرمود: [دعا کردن برای] آنها را به وقت سحر موکول کرد».

امام باقر علیه السلام در باره آثار دعا برای برادر ایمانی و

شود و او به یاریش برخیزد، خداوند در دنیا و آخرت او را یاری دهد. و کسی که در حضور او از برادر مؤمنش غیبت شود و او با آن که می تواند یاریش کند. به یاری وی برخیزد و از وی دفاع نکند، خداوند او را در دنیا و آخرت پست گرداند.

امام علی علیه السلام نیز در این باره فرمود: «هر کس از شما بتواند خداوند متعال را با دستی نیالوده به خون و اموال مسلمانان و زبانی سالم از لطمه زدن به آبروی آنان دیدار کند، پس باید چنین کند».

امام صادق (علیه السلام) فرمود: «پس آنکه را از تو پست تر است دور نینداز که بالاتر از توترا دور اندازد. اگر دیدی کسی یک پله از تو پایینتر است با مهربانی و ملایمت او را به سوی خود کشان و فراتر از توانش باری به دوش او مگذار که او را می شکنی. و هر کس مؤمنی را بشکند (آبرویش را ببرد) باید شکستگی او را جبران کند».

ادامه دارد...

به قلم:
حجت الاسلام والمسلمین عیسی عیسی زاده
مدیر گروه فرهنگ نامه های قرآنی و عضو هیئت
علمی پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن
پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

برادر خود دفاع کند، این کار حجابی میان او و آتش باشد». و نیز فرمود: «هر که از آبروی برادر مسلمان خود دفاع کند، البته بهشت بر او واجب آید».

امام زین العابدین علیه السلام در باره ارزش پرهیز از ریختن آبروی مسلمانان فرمود: «هر که از لطمه زدن به آبروی مسلمانان خودداری کند، خداوند عز و جل روز قیامت از لغزش او در گذرد».

از مصادیق بارز حفظ آبروی همکیش، رد غیبت از او در غیابش است، پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در این باره فرمودند: «هر کس در مجلسی بشنود که از برادرش غیبت می شود و آن را از او دفع کند، خداوند هزار باب بدی را در دنیا و آخرت از او دفع کند و اگر غیبت را از او دفع نگرداند و خوشحال هم بشود، گناهِش همچون گناه کسی است که غیبت کرده است.»

و آن حضرت در باره پیامد دفاع نکردن از آبروی برادر مومن و همکیش فرمود: «هرگاه در حضور کسی از برادر مسلمانش غیبت شود و او بتواند یاریش دهد اما به یاری (دفاع از) او برخیزد، خداوند در دنیا و آخرت تنهایش گذارد». و نیز فرمود: «کسی که در حضورش از برادر مسلمان او غیبت شود و با آن که می تواند به یاری او برخیزد یاریش ندهد، گناهِش در دنیا و آخرت دامنگیرش شود».

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در باره وظیفه انسان در مجلس غیبت همکیشان فرمود: «اگر در میان جمعی بودی و از کسی غیبت شد، به یاری آن مرد برخیز و آن جمع را از غیبت کردن باز دار و از میانشان برخیز و برو» امام باقر علیه السلام: کسی که در حضور او از برادر مؤمنش غیبت

فِيهِ تَلَوْتُمُ الْقُرْآنَ الَّذِي نَزَّلْنَا فِيهِ الْحِكْمَ وَالنُّبْرَةَ الَّتِي تَحْمِلُ الْوِجْدَانَ الْعَظِيمَ

ما احتیاج داریم به این که از این ساعات، از این روزها و شبهای پربرکت (ماه رمضان) حداکثر بهره را ببریم؛ با تقویت رابطه‌ی قلبی خودمان با عالم معنا، با عالم غیب، با ابتهال و تضرع و خشوع در مقابل رب الارباب، و با استحکام پیوند ولایت خودمان با اهل بیت (علیهم‌السلام) و این خاندان مکرم.

